

L'últim llibre de l'Andreu

Estimat amic "Tauró":

Avui he rebut la teua carta anunciant-me una propera visita a Los Coves cap a finals de mes. M'en alegro molt, tant per aquesta retrovada amistat com per les teues inquietuts sobre les particularitats valencianes. Aquestes converses m'han fet reflexionar sobre la conscienciació valenciana, la seua història i la actualitat política. Per tant, en futurs xerradetes continuarem esbrinant l'història contemporània del País Valencià.

Si el que vols es conèixer aquesta trajectòria històrica i els seus desafiaments actuals, encara és precís recórrer a aquest clàssic contemporani que és l'obra de Joan Fuster **Nosaltres els valencians** (1962) i també és recomanable completar-ne la informació històrica d'Allons Cucó **El valencianisme polític 1874-1836**, publicat el 1971 i que aplega els textos bàsics per entendre el que fou la Renaixença en aquestes terres.

Deixant de banda aquestes fonts, existeix una més recent i notable producció valenciana sobre episodis concrets de la seua història i també de l'actualitat política, però encara no s'ha estudiat massa quina ha estat l'evolució del País Valencià en els últims cinquanta anys, sobretot en relació a la consolidació i projecció de la seua identitat.

Entretant apareixen sovint notícies que poden resultar sorprenents per a qui coneix de forma insuficient la realitat valenciana. Un dia és el rebuig de la llengua catalana; un altre, de la història que comparteix amb Catalunya; un altre, de la bandera tradicional de les quatre barres...

Ben segur que més d'una vegada t'hauràs preguntat allà, a Catalunya: ¿què passa a la ciutat de València? Sembla que és aclon es concentren els que rebutgen tot el que és una herència que compartim i que és un honor conservar i millorar.

Fa uns mesos va ser publicat un llibre que et pot ajudar a contestar aquesta licita curiositat. Porta un títol que pot resultar provocatiu: **Es més senzill encara: digueu-li Espanya** (Editorial Tres i Quatre, València, 1991). El seu autor és el polític i periodista valencià Francesc de P. Burguera, i és mig llibre de memòries i mig d'assaig sobre la realitat actual del País Valencià.

El títol sembla una rèplica del que escrigué Josep Guàrdia, **Es molt senzill: digueu-li Catalunya** (Editorial El llamp, 1985), però goso afirmar que només ho és aparentment. Malgrat que el llibre de Burguera té en algun moment la indignada reacció d'oblidar-se o d'enganyar una societat complexa i sobretot manipulada, l'objectiu del llibre és informar-nos sobre com el País Valencià "va perdre l'oportunitat de la Renaixença, la de la Segona República i, darrerament, la de la transició del franquisme a la democràcia". Obviament, ex-

plicant-ne els fets històrics i les forces que malden per la recuperació i projecció d'una personalitat valenciana i els que li intenten barrar el pas.

La primera part del llibre de Burguera són la història i les memòries que arranquen de l'abril del 1939. Ens hi explica circumstàncies i fets escassament coneguts més enllà del País Valencià. Tot això, barrejat amb notes personals que endevenien molt representatives de com es prenia consciència col·lectiva en una època de grans dificultats, com foren els anys quaranta. Heus ací un retall d'aquesta memòria personal: "De mi puc dir que la lectura d'aquell llibret, **Concepte doctrinal del valencianisme**, de Joaquim Reig, quan a penes tenia quinze anys, em va produir una mena d'inquietud i desfici i, com a conseqüència, em va despertar la gran curiositat. Va ser el començament de tota la preocupació i el neguit pel futur del País Valencià, del meu poble, i que m'ha acompanyat al llarg de tots els meus darrers cinquanta anys".

Les memòries continuen explicant el teixit profund del ressorgiment d'una consciència valenciana, la lluita política ja en el marc democràtic, l'aparició del fenomen blaver, les col·lisions que robia fins a resultar un ambient asfixiant. Burguera explica com en una ocasió, a la fi del 1977, es poder publicar a la premsa una carta de solidaritat vers la seua persona per la defensa en favor de la llengua i la cultura comuna a tots els Països Catalans signada per "Un grup de professors de col·legis privats de València", i és fins i tot emocionant llegir com ara als agraria aquell gest: "Si algun d'aquells professors signants de la carta llegeix aquest llibre, vull fer-li arribar, malgrat el temps passat, el meu reconeixement i agrairmet, extensiu a tots els seus companys".

Les raons de la crispació i de la violència que s'ha introduït en la vida valenciana tenen per Burguera una explicació: "Les coses són més senzilles del que no es pensa. Per tal d'entendre què és el que ha passat al País Valencià, fóra suficient conèixer la tasca duta a terme per mitja dotzena de **fulanos** que han tingut al seu abast, la possibilitat de dirigir o accedir als mitjans de comunicació. I conèixer així mateix les seues biografies".

La segona part de l'obra de Burguera és pròpiament l'assaig polític. La seua tesi és que no s'ha avançat en la conscienciació valenciana, no perquè el plantejament de l'obra de Fuster fos erroni, sinó perquè han mancat els mitjans per donar informació a la majoria dels ciutadans i, a més, l'escola tampoc hi ha ajudat.

El llibre traspua la indignació davant la calúmnia de què ha estat objecte el procés de redreçament valencià. A vegades sembla a punt de creure que aquesta situació és irrecuperable, però a continuació torna al treball, mantenint una posició d'estricta ciutadania lúcida i apassionada.

Bé... ja tens material per a reflexionar una estona. Quan ens retrovom ja hauràs llegit aquesta obra i en parlarem. Mentrestant jo vaig a reprendre el que estic llegint ara: **Roger Fry** de Virginia Woolf.

Fins aviat, una abraçada i salutada de la meua part a la dona i als xiquets.

... és aquest:

ROGER FRY

Virginia Woolf

Reproducció Edhasa

15 de novembre de 1910.- he ido a la Grafton Gallery a ver lo que llaman cuadros postimpresionistas llegados da Paris. La exposición es una broma sumamente pesada o bien un fraude. Me siento inclinado a pensar que lo segundo, pues no hay rastro de humor en ella. Y todavia menos rastro de sentido común o técnica o gusto, bueno o malo, o de arte o ingenio. Nada, excepto esa burda puerilidad que garabatea indecencias en las paredes de un excusado. El dibujo está a la altura del de un niño no enseñado de siete u ocho años, el sentido del color es el de un pintor de bandejas para el té, el método, el de un colegial que pasa los dedos por la pizarra después de ocupar sobre ellos... Descartando los marcos, la colección entera no debería valer ni cinco libras, y entonces sólo por el placer de encender una hoguera con ellos. Sin embargo dos o tres de nuestros criticos de arte se han pronunciado en su favor. Roger Fry, un crítico de buen gusto, ha escrito una presentación para el catálogo, y Desmond MacCarthy es secretario de la exposición... Son obras producto de la ociosidad y de una estupidez imponente, una exposición pornográfica. ....

Moi qui détestait l'art moderne dans ma jeunesse, qui m'absorbait entièrement dans les vieux maîtres italiens -je vois maintenant une véritable Renaissance- nous vivons dans une époque extraordinaire pour l'art. Je suis sûr que je ne me trompe pas... à Paris j'ai trouvé un artiste jusqu'alors presque inconnu pour moi, Rouault, qui est sûrement un des grands génies de tous les temps. Je ne peu comparer ses dessins qu'à l'art Tang des Chinois dont il nous reste seulement quelques spécimens. Non, je n'ais pas de patience avec les gens qui décrient notre époque -nous avons développé aussi cette immense système de faux art- l'art officiel et pompier -l'art véritable devient toujours de plus en plus une chose esotérique et cachée comme une secte hérétique- ou plus encore comme la science au moyen âge.

(Del llibre Roger Fry, 1934)

Roger Fry, Virginia Woolf. Editorial Edhasa, Barcelona, 1934.

Es més senzill encara: digueu-li Espanya. Francesc Burguera. Editorial Tres i Quatre, València, 1991.

SHARK.